

Ewelina Justyna Krzykała

Rozprawa doktorska pt. „Sen i marzenie senne w poezji polskiej przełomu XVIII i XIX wieku (z perspektywy nauki Oświecenia)

Streszczenie

Rozprawa doktorska zatytułowana "Sen i marzenie senne w poezji polskiej przełomu XVIII i XIX wieku (z perspektywy nauki Oświecenia)" to rezultat kilkuletnich badań i dociekań nad sposobami pojmowania przez osiemnastowiecznych uczonych kwestii związanych z szeroko pojętą oniologią oraz somnologią.

Na dysertację składają się trzy zasadnicze segmenty. Pierwszym z nich jest część teoretyczna, w której zebrane i przybliżone zostały najślawniejsze koncepcje oraz hipotezy somnologiczne i oniologiczne filozofów czy medyków, głoszących swe nauki od Antyku aż do wieku XVIII. Znalazło się tu omówienie poglądów między innymi Arystotelesa, Artemidora z Daldis, Makrobiusza, Wilhelma Leibniza, Johna Locka, Williama Buchana, George'a Cheyne'a, zaś z polskiej oniologii Wieku Świata wspomnieni zostali Jan Chryzostom Bohomolec oraz Hugo Kołłątaj.

Drugi segment stanowią rozważania analityczne, w których opisywane w rozdziale pierwszym teorie oniologiczne czy somnologiczne stanowią punkt odniesienia do analizy stanów podmiotów mówiących z utworów takich polskich poetów oświeceniowych jak Jan Paweł Woronicz, Ludwik Kropiński, Ignacy Krasicki, Franciszek Dionizy Kniaźnin, Cyprian Godebski czy Franciszek Karpiński. Właśnie w ich wierszach wyraźnie zarysowane zostały wizje senne, które zaklasyfikowałam do jednej z pięciu kategorii Mowa tu o snach relaksacyjnych, koszmarach sennych, snach erotycznych, snach z udziałem zmarłych oraz bezsenności. Należało zatem w pierwszej kolejności przyrzeć się opisywanym przez ja mówiące stanom liminalnym (nie zawsze jest to sam sen - niekiedy mamy do czynienia ze zjawiskami takimi, jak tak zwany sen na jawie, letarg, koma czy „wrażenie snu”), następnie zaś podjąć próbę dopasowania owych stanów do wspomnianych teorii.

Na ostatnią część składa się bibliografia złożona z tekstów źródłowych i niemal 300 publikacji polsko, angielsko i niemieckojęzycznych. Publikacje te posłużyły za cenne kierunkowskazy w prowadzonych rozważaniach. W szczególności pozycje z zakresu teorii i metodologii literackiej, bazowałam bowiem na koncepcji „literature and science”, która w ramach analizy badawczej doskonale łączy dwie sfery – literatury oraz nauki. Technika ta

pozwołała na ciekawe eksperymenty badawcze i wyciągnięcie zasadniczego wniosku o przenikaniu oświeceniowej nauki o ludzkim śnie i śnieniu w głąb ówczesnie powstających tekstów poetyckich.

Evelina Kmykova